

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
EDUSKUNTA

10.2.2025

TyV@eduskunta.fi

S-postinne 23.1.2025; Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta tiistai 18.02.2025 klo 12.15/VNS 7/2024 vp/
Asiantuntijapyyntö

VNS 7/2024 VP VALTIONEUVOSTON SELONTEKO YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN TOIMINTA-
OHJELMA AGENDA2030:N TOIMEENPANOSTA

Työterveyslaitos kiittää mahdollisuudesta lausua Valtioneuvoston selonteosta YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelman toimeenpanosta. Kestävä kehityksen toiminta-ohjelma on laaja kokonaisuus, joka sisältää eritasoisia toisiinsa linkittyneitä tavoitteita. Suomen tilannetta Agenda2030-tavoitteiden saavuttamisen suhteen voi globaalisti pitää hyvänä. Yksityiskohdissa toki meilläkin riittää vielä parannettavaa, mutta lähtötasomme on vahva.

Kokonaisuuden kannalta on erityisen tärkeää nähdä eri tavoitteiden väliset riippuvuussuhteet ja ymmärtää, miten tavoitteet vaikuttavat toinen toisiinsa. Työterveyslaitoksen keskeinen viesti on, että etenkin epäonnistuminen tavoite kahdeksassa, heijastuu välittömästi kaikkiin muihin tavoitteisiin esimerkiksi köyhyyden kasvuna tai epäluottamuksena oikeusjärjestelmäämme.

Työterveyslaitoksen lausunnossa keskitymme kolmeen Agenda2030-tavoitteeseen, joiden joukosta tavoite kahdeksan muodostaa lausunnon ytimen:

- Tavoite 3. Taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaiken ikäisille.
- Tavoite 4. Taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet.
- *Tavoite 8. Edistää kaikkia koskevaa kestävää talouskasvua, täyttää ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja.*

Tavoitteiden kolme ja neljä osalta lähtötasomme on hyvä. Kuitenkin viime vuosina vahvistuneet viestit terveyden ja osaamisen heikentymisestä ja polarisoitumisesta ovat huolestuttavia ja uhkaavat tavoite kahdeksaa pidemmällä aikavälillä. Tällä hetkellä yhä useamman työelämään siirtyvän nuoren terveys ja jaksaminen ovat heikompia kuin aikaisemmin. Valitettavasti tulevaisuuden kannalta tuntuu, että yhä useampi nuori kohtaa globaalin työelämäkilpailun entistä heikoimmilla taidoilla, terveydellä sekä kriisin- ja paineenkestävyydellä. Samalla myös kaikkien suomalaisten työhyvinvointia kuvaavat indikaattorit ovat kääntyneet laskuun vaipuessamme korona-apatian jälkeiseen, polarisoituneeseen aikakauteen. Työelämässä osaamisen ja terveyden heikentymisen negatiivinen kietoutuminen on huolestuttavaa, sillä ilman osaamista ja työkykyä korkeamman tuottavuuden tavoittelu on mahdotonta innovaatiokentän karatessa rajojemme ulkopuolelle.

Osaamisen uudistaminen ja osaavan työvoiman riittävyys on lukuisissa tutkimuksissa nostettu keskeiseksi haasteeksi vihreän siirtymän ja kiertotalouden edistämiseksi. Uutta osaamista tarvitaan niin tuotannollisissa tehtävissä kuin erityistä asiantuntemusta vaativissa TKI- tehtävissä. Uudistuva osaaminen on keskeinen edellytys vihreän siirtymän ja kiertotalouden vaatimille innovaatioille ja mahdollisuuksille ottaa niitä käyttöön uusina liiketoimintamalleina, teknisinä ratkaisuin, prosesseina ja tuotteina. Osaajien kouluttaminen ei kuitenkaan voi perustua ainoastaan nuorten ja uuden, työmarkkinoille tulevan, työvoiman koulutukseen. Myös nykyisen työväestön uudelleen-, jatko- ja muunto-kouluttamista on tuettava vahvemmin erityisesti työssä oppimisena. Samalla työvoiman riittävyyden ja työkyvyn varmistamiseksi kannattaa selvittää, miten työterveyshuollon palveluntuottajia voitaisiin ohjeistaa ja tukea paremmin ennaltaehkäisevän työterveyshuollon kehittämisessä. Lisäksi kannattaisi pohtia omalääkärimallin pilotointia TYÖOTE-hankkeen seuraavana vaiheena ja osana työterveyshuollon integraatiota muuhun terveydenhuoltoon.

Tavoite kahdeksassa menestyminen on kaikkein ratkaisevinta Suomen tulevaisuuden kannalta. Sen tulisi myös olla myös tärkeä parlamentaarinen tavoitteemme kokonaisturvallisuuden rinnalla. Perinteisesti hyvinvointivaltiomme kehitys on perustunut määrätietoiseen panostukseen työn tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kehittämiseen. Tällöin talouskasvu syntyy työn tuottavuuden kasvusta, joka valitettavasti Suomessa on jäänyt jälkeen viime vuosikymmeninä verrokkimaistamme. Esimerkiksi Ruotsissa tuottavuuskehitys on jatkunut vahvana, vaikka yritysten T & K -investoinneissa ei maittemme välillä ole ollut suurta eroa.

Tuottavuuskasvussa tärkeintä on työyhteisöjen kyky luoda ja hyödyntää tietoa, tunnistaa toiminnan tehottomuuden lähteitä ja luopua niistä tai muilla tavoin saada enemmän aikaan nykyisillä laitteilla ja työvoimalla. Samalla osaaminen, työmotivaatio ja työssä jaksaminen korostuvat tuottavuuden lähteinä. Kun katsoo nyt käsillä olevan työn, terveyden ja hyvinvointivaltion murroksien suuruutta, kannattaisi pohtia, miten myös kestävä kehityksen toimintaohjelma voitaisiin nähdä osana laaja-alaista, parlamentaarista työelämän kehittämisstrategia, jossa tunnistettaisiin työelämämme merkitys hyvinvointivaltiomme mahdollistajana ja investointina.

Antti Koivula
pääjohtaja